

# RAZPRAVA PROBLEMI PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA – IN KAKO NAPREJ?

Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, 23. november 2023, 18:00 do 20:15,  
pritlični prostori ZAPS – Hiša arhitekture, Vegova 8, Ljubljana

posvet v obliki Zbora ZAPS

Uvodni prispevki na zboru: Saša Piano, univ. dipl. inž. kraj. arh., Peter Lovšin, univ. dipl. inž. arh.,  
Izidor Jerala, univ. dipl. inž. kraj. arh.

Udeleženci (skupaj 37): Rok Benda, Nataša Bratina, Jana Breznik, Tilen Breznik, Ilka Čerpes,  
Bogdana Dražič, Slavko Gabrovšek, Jure Henigsman, Andy Hrovatin, Karla Jankovič, Liljana  
Jankovič Grobelšek, Izidor Jerala, Rok Jereb, Leon Kobetič, Petra Krajner, Helena Kovač, Tjaša  
Krajnik Platovšek, Ivanka Kraljič, Danijela Kure Kastelc, Špela Lesnik, Peter Lovšin, Janez Marn,  
Igor Martinšek, Aleš Mlakar, Jože Novak, Ana Pantelin, Saša Piano, Jernej Prijon, Nina Savič, Maja  
Simoneti, Ivan Stanič, Mateja Sušin Brencce, Judita Thaler, Petra Vertelj Nared, Veselin Zatezalo,  
Alma Zavodnik Lamovšek, Tadej Žaucer

Povzetek misli zbora: UO ZAPS



Vir: ppt Saša Piano: občina Ljubno po 4. avgustu 2023

## POVZETEK

Novembrski Zbor ZAPS se je osredotočil na prostorsko načrtovanje. Tri uvodne predstavitve, ki so jih pripravili prostorski načrtovalci in občinski urbanisti, krajinska arhitektka Saša Piano in Izidor Jerala ter arhitekt Peter Lovšin, so odprle vprašanja o aktualnih problemih sistema prostorskega načrtovanja. Poplave so, poleg povzročitve velike škode, razgalile tudi ranljivost sistema. Naplavile so raznolika vprašanja o učinkovitosti prostorskega načrtovanja.

V uvodnih predstavitevah so kolegi s treh različnih vidikov prikazali, da na naravne katastrofe, kot smo jim bili priča letos poleti, očitno nismo dobro pripravljeni, da je strokovno delo velikokrat »med tnalom in nakovalom« zreducirano na administrativno delo, prostorsko načrtovanje kot javna storitev pa napram zasebnim interesom ali sektorskim zahtevam že dlje časa izgublja na pomenu.

V razpravi se je izkazalo, da je problemov v prostorskem načrtovanju veliko, da so ti raznoliki in se dotikajo tako vsebin prostorskega načrtovanja, postopkov, kot tudi zaposlitev in dela prostorskih načrtovalcev. Dolgi postopki, prenormiranost določil v prostorskih aktih, neusklajenost predpisov, negotove razmere za delo, tudi zaradi stalnega spreminjanja zakonodaje, umanjkanje zemljiške politike ter slabe odločitve v preteklosti so bili le nekateri od izpostavljenih problemov, s katerimi se je treba soočiti, če želimo boljše delujoč sistem. V nadaljnjih Zborih bi se bilo nekaterim problemom vredno še bolj ciljno in osredotočeno posvetiti.

Veliko število udeležencev na Zboru in precej podanih predlogov kaže, da rešitve obstajajo in da smo o njih pripravljeno govoriti. Del odgovornosti nosi tudi stroka. Odgovorni smo do prostora, do javnosti in do samih sebe. Čeprav je čutiti ujetost, negotovost, včasih tudi nemoč stroke, so take vrste srečanj na ZAPS dober način, da se okrepi komunikacija, da se opolnomoči člani in opogumi strokovnjake za boljše delo in rešitve v prostoru. Ustrezne podpore pa bi si želeli tudi s strani pristojnega ministrstva, predvsem pri usklajevanju z različnimi sektorji. Predvsem bi si želeli stabilnega sistema, ki bi podpiral prostorsko načrtovanje. Poudarjeno je bilo, da si ne želimo ponovnih sprememb zakonodaje, predvsem pa je treba okrepiti sodelovanje.

Zaradi podnebnih sprememb bo treba sprejeti bolj vzdržan način življenja. Na podnebne spremembe prilagojene prostorske rešitve so nujne, tudi v prostorskih aktih. Različna znanja, multidisciplinarnost in sodelovanje strok je pri tem nujno. Ker so sprejeti prostorski akti v določenem trenutku nek splošno sprejeti družbeni konsenz, ki bi se bilo vredno zavzemati za

to, da se določila v njih spoštuje. Spremembe in prevetritev določil so seveda nujni kot stalno odzivanje na spremenjena dejstva in tudi izboljšave določil, a spoštovanje zapisanih pravil, ko so ta enkrat sprejeta, naj ne bo pod vprašajem. Nekatera pravila, definicije in dogovori lahko veljajo za celotno državo, občine pa morajo imeti ustrezne vzvode za realizacijo prostorskih načrtov. Zemljiška politika ima pri tem eno od pomembnih vlog.

Prostorsko načrtovanje je s prakso ustavnih sodb in njihovim sklicevanjem na ustavno pravico do zasebne lastnine v zadnjih letih dobilo nove razsežnosti, čeprav slovenska ustava lastnino povezuje tudi z njunima socialno in ekološko funkcijo. Odgovor stroke na ustavne sodbe je bil medel, če sploh, pristojno ministrstvo pa je kot odgovor na to prakso predpisalo zahtevo po tehtanju javnega in zasebnega interesa. Kot družba smo pred težkimi izzivi, en del rešitve je vsekakor tudi skozi ustrezno prostorsko načrtovanje. Na Zboru je bilo poudarjeno, da se je v okviru stroke pri tem treba pogovarjati predvsem o vsebinah in ne o postopkih.

Zbor na temo prostorskega načrtovanja je pokazal, da je odprtih tem prostorskega načrtovanja veliko. V razpravi je bila večkrat izpostavljena pozitivna vloga projekta Odgovorno do prostora kot primer strokovnega povezovanja v naslavljanju aktualnih prostorskih tem, ki bi ga bilo v tem trenutku smiselno ponovno oživiti.

## RAZPRAVA – IZBOR MISLI

V razpravi smo udeležene pozvali, da naj svoje misli oblikujejo glede na tri izpostavljene vidike: kakšni so problemi prostorskega načrtovanja (označeni z rdečo), katere so možne rešitve (označeni z zeleno) in kakšna je vloga ZAPS pri tem (označeno z modro). Nekaj od izrečenih misli, kako udeleženci vidijo probleme in rešitve prostorskega načrtovanja ter vlogo ZAPS pri tem:



## KAKO NAPREJ

Na Zboru so se odpirala različna in široka vprašanja prostorskega načrtovanja. Jasno je pokazal na pomen sodelovanja, komunikacije in organiziranosti v stroki, konkretno pa tudi na pomanjkanje komunikacije med občinskimi urbanisti in MNVP. Razmisliti je potrebno o primerni obliki komunikacije med našimi člani, ki opravljajo naloge občinskih urbanistov, pri čemer udeleženci zbora pričakujejo tudi sodelovanje in podporo MNVP.

Zelo jasno je bilo izraženo pričakovanje strokovnjakov, da spremembe zakonodaje s področja urejanja prostora ne smejo biti velike. Preden se poseže v zakonodajne spremembe, pri čemer je bilo večkrat slišati opozorilo, da morajo biti ti izjemno dobro preiščeni in »pisani s tresočo roko,« je prioriteto treba pripraviti podzakonske akte, navodila, uskladiti pojmovnike in definicije, ki bi veljali za celotno državo, ... Neusklajenost zakonodaje, predpisov in definicij otežuje strokovno in upravno delo v postopkih urejanja prostora in izdaje gradbenih dovoljenj.

Udeleženi pozdravljajo idejo rednih srečanj strokovnjakov na ZAPS, kjer se lahko razmišlja in prediskutira strokovne dileme in odprta vprašanja prostorskega načrtovanja ter se tudi vsebinsko javno odzove na aktualne dogajanja v družbi. ZAPS lahko podpre projekte, kot so bili Odgovorno do prostora, ali pa aktivira Strokovni svet ZAPS, ki je bil ustanovljen z namenom oblikovanja stališč do tistih strokovnih vprašanj, ki terjajo javno obravnavo.

V prihodnje je smiselno nadaljevati z Zbori na temo prostorskega načrtovanja. Predvidoma spomladi 2024 bo tako sledil naslednji zbor na temo aktualnih dilem v prostorskem načrtovanju.